Suomen Poliisijärjestöjen Liitto

7.4.2026
dnro 28/12/2026

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Asia: HE 16/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisin hallinnosta annetun lain, Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain ja poliisilain 1 luvun 10 §:n muuttamisesta

Viite: Eduskunnan hallintovaliokunnan asiantuntijalausuntopyyntö 25.3.2026

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto:

1. Yleistä

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry (jäljempänä SPJL) kiittää mahdollisuudesta lausua hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä HE 16/2026 vp. SPJL on lausunut esityksen luonnosvaiheessa sisäministeriölle 19.12.2025 (VN/5303/2025) ja pitää edelleen lähtökohtaisesti tarpeellisena poliisin varautumiskyvyn vahvistamista turvallisuusympäristön äkillisiin ja vakaviin muutoksiin vastaamiseksi.

SPJL korostaa samalla jo aiemmassa lausunnossaan esiin tuomaansa peruslähtökohtaa eli sen, että poliisin reservi ei voi eikä saa muodostua tosiasialliseksi keinoksi kompensoida poliisin perusresursoinnin vajetta, vaan ensisijaisesti on turvattava poliisin päivittäinen suorituskyky ja riittävä poliisimäärä. Tässä suhteessa pidämme myönteisenä, että hallituksen esityksessä todetaan nimenomaisesti reservin olevan erityistilanteisiin tarkoitettu järjestely, jolla ei ole tarkoitus paikata poliisin normaaliolojen resurssitarpeita.

2. Poliisin reservi

SPJL pitää poliisin reserviä lähtökohtaisesti perusteltuna varautumisen instrumenttina tilanteisiin, joissa poliisin henkilöstövoimavarat eivät muutoin riitä ja joissa poliisin tehtävien hoitamisen jatkuvuus on turvattava yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Hallituksen esityksen mukaan reserviä voitaisiin käyttää normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa, valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä puolustustilalaissa tarkoitetussa puolustustilassa, ja reservin käyttökynnyksen on tarkoitus olla korkea.

SPJL:n jo aiemmassa lausunnossa todettu keskeinen huoli liittyy siihen, että kriisi- ja häiriötilanteissa ohjausmalli, jossa täysimääräisen koulutuksen saanut poliisi ohjaa reserviläistä, ei välttämättä toimi käytännössä. Operatiiviset tilanteet voivat eskaloitua nopeasti, eivätkä perehdyttäminen tai oikean toimintatavan ohjaaminen ole tosiasiallisesti mahdollisia tehtävänhoidon aikana. Lisäksi partion

jäsenten välitön läheisyys ei kaikissa tilanteissa ole taattavissa, jolloin reserviläisellä tulee olla riittävät itsenäiset valmiudet tehtävänhoitoon.

Pidämme myönteisenä, että esityksessä on nimenomaisesti kiinnitetty huomiota koulutusvaatimuksiin ja opiskelijoiden osalta siihen, että reserviin nimittämisen edellytyksenä on merkittävä opintosuoritus sekä se, että opiskelijan toimivaltuuksien käyttö sidotaan välittömään valvontaan ja reaaliaikaiseen johtamiseen. Tästä huolimatta katsomme, että työturvallisuus ja perusoikeusherkässä toimintaympäristössä toimivaltuuksien käyttö edellyttävät käytännön tason tehtäväsidonnaista rajausta. On olennaista, että reserviläisten ja erityisesti poliisiopiskelijoiden käyttöä koskevat tehtäväprofiilit määritellään niin, että ne ovat yhdenmukaisia koulutuksen, osaamisen ajantasaisuuden ja tilanteiden riskiprofiilin kanssa.

SPJL kiinnittää lisäksi huomiota järjestelmän tosiasialliseen käytettävyyteen. Poliisin ulkopuolella työskentelevien poliisikoulutettujen osallistuminen voi muodostua taloudellisesti epäedulliseksi, mikäli osallistuminen johtaa ansiomenetykseen tai palkkatason laskuun verrattuna päätoimeen. Tämä voi jo lähtökohtaisesti heikentää reservin rekrytointipohjaa ja siten järjestelmän toimivuutta. Vastaavasti eläköityneiden poliisien osalta eläkeiän nousu vaikuttaa siihen, millaisessa iässä reserviin hakeutuvia voidaan käytännössä saada, millä on merkitystä erityisesti fyysistä toimintakykyä edellyttävissä tehtävissä. Näiden seikkojen osalta SPJL katsoo, että toimeenpanossa tulee varmistaa kannustimien ja toimintakyvyn arvioinnin asianmukaisuus sekä koulutuksen ja ylläpitokoulutuksen riittävyys suhteessa tehtäviin.

3. Kelpoisuusvaatimusten muutos

SPJL pitää edelleen erittäin tervetulleena Poliisiammattikorkeakoulusta annettuun lakiin ehdotettua muutosta, joka koskee kelpoisuutta poliisialan ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin. SPJL on jo aikaisemman luonnosvaiheen lausunnossaan katsonut, että muutos yhdenmukaistaa poliisialan jatkokoulutukseen hakeutumista muiden ammattikorkeakoulujen käytäntöjen kanssa ja lyhentää koulutukseen sitoutumiseen käytettyä aikaa sekä opiskelijan että lähettävän viraston näkökulmasta. Lisäksi muutos vähentää ns. siltakoulutuksesta aiheutuvia kustannuksia.

Hallituksen esityksen mukaan kelpoisuutta muutettaisiin siten, että Poliisiammattikorkeakoulu voisi ottaa opiskelijaksi myös henkilön, jolla ei ole soveltuvaa ammattikorkeakoulututkintoa tai korkeakoulututkintoa, jos Poliisiammattikorkeakoulu arvioi henkilöllä olevan riittävät tiedot ja taidot opintoja varten ja jos henkilöllä on Suomessa saatu vähintään kolmen vuoden kokemus poliisina. SPJL pitää tätä ratkaisua tarkoituksenmukaisena erityisesti siksi, että se tunnistaa käytännön poliisityössä kertyvän osaamisen ja mahdollistaa urapolun etenemisen ilman muodollisen pohjakoulutuksen kiertoteitä, kuitenkaan luopumatta koulutuksen sisällöllisistä vaatimuksista.

Samalla SPJL korostaa, että kelpoisuusuudistuksen hyväksyttävyys edellyttää läpinäkyvää ja yhdenvertaista soveltamiskäytäntöä. Kun kelpoisuus avautuu harkinnanvaraisena myös ilman muodollista korkeakoulututkintoa, korostuu Poliisiammattikorkeakoulun velvollisuus huolehtia siitä, että riittävät tiedot ja taidot arvioidaan ennakoitavin ja syrjimättömin kriteerein, ja että opiskelijavalinnan perusteet ovat selkeät, yhdenmukaiset sekä hakijoiden oikeusturvan kannalta läpinäkyvät. Näin voidaan varmistaa, että uudistus toteuttaa tavoitteensa, kuten päällystökelpoisuuden

jouhevoittamisen ja koulutusresurssien tehokkaamman käytön ilman, että koulutuksen taso tai päällystön tehtävien edellyttämä osaaminen vaarantuu.

Lisäksi SPJL pitää tärkeänä, että kelpoisuusuudistus toteutetaan siten, ettei se synnytä uusia tosiasiallisia esteitä esimerkiksi alueelliseen yhdenvertaisuuteen tai virastojen henkilöstösuunnitteluun. Hallituksen esityksessä onkin perusteltua huolehtia siitä, että muutoksella saavutettava ajansäästö ja kustannusvaikutus realisoituvat myös käytännössä, jolloin säästyvä työaika voidaan kohdentaa poliisin operatiivisiin tehtäviin.

4. Voimaantulo ja siirtymä

SPJL kiinnittää huomiota siihen, että esityksen voimaantulo on uudessa HE-versiossa järjestetty siten, että kokonaisuus tulee voimaan pääosin myöhemmin kuin luonnosvaiheessa esitettiin, ja kelpoisuussäännöksiin kohdistuu erillinen aikaisempi voimaantulo. SPJL pitää tärkeänä, että siirtymäjärjestelyt ovat hallinnollisesti selkeitä ja ennakoitavia, jotta sekä Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijavalinnat että poliisiorganisaation henkilöstösuunnittelu voidaan toteuttaa ilman tarpeettomia katkoksia tai epäselvyyksiä.

5. Lopuksi

SPJL kannattaa poliisin reservin käyttöönottoa varautumisen välineenä ja pitää poliisialan ylemmän AMK-tutkinnon kelpoisuusvaatimusten joustavoittamista erityisen kannatettavana. Samalla SPJL korostaa, että järjestelmän on oltava perustuslainmukainen ja tarkoituksenmukainen. Tämä edellyttää, että poliisin perusresursoinnin ensisijaisuus tunnustetaan. Lisäksi reservin käyttö on rajattava tosiasiallisesti vain poikkeuksellisiin tilanteisiin. On myös varmistettava, että tehtäväprofiilit ja koulutus vastaavat toisiaan työturvallisuuden näkökulmasta. SPJL painottaa, että ulkopuolisten poliisikoulutettujen ja eläköityneiden käytettävyyttä on arvioitava realistisesti, mukaan lukien tarvittavat kannustimet ja toimintakyvyn ylläpito.

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry

Mika Nygård
järjestöpäällikkö

Jesper Thurin
juristi